

Eğitim

Mehmet Zeki AYDIN*

AİLE REİSİ

OLARAK PEYGAMBERİMİZ (S.A.V)

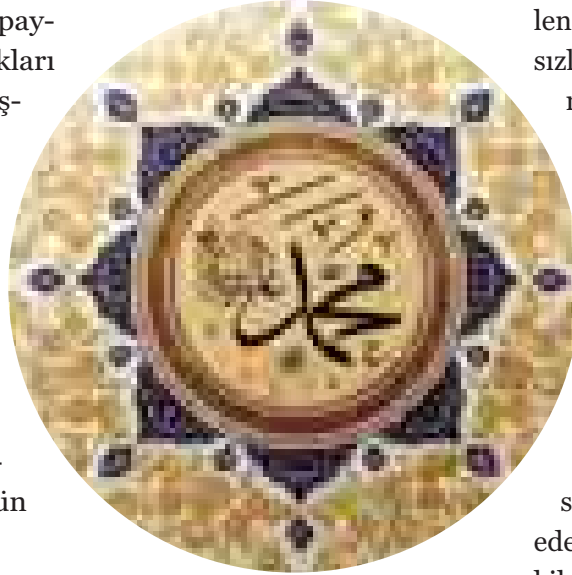

“Peygamberimizin (s.a.v) çocukları birbirlerini çok severlerdi. Vakitlerini birlikte geçirirler, kendi aralarında oyunlar oynarlardı. Peygamberimiz (s.a.v), ailesinde sevinç ve neşenin hâkim olmasını isterdi.”

Hz. Peygamber, peygamber olmasına rağmen bizim gibi bir insandı. Bir insan olarak o da diğer insanlar gibi hayatı boyunca birçok sıkıntı ve güçlükle karşılaşmıştır. Kimi zaman üzülmüş, kimi zaman sevinmiştir. İşte bütün bu durumlarda duygularını eşi ve çocuklarıyla paylaşmıştır. Meselâ, çocukları dünyaya gelince sevinmiştir. Yedi çocuğundan altısının kendisinden önce ölmesine çok üzülmüştür. Her bir ölüm olayına aile bireyleri hep birlikte üzülmüşlerdir. Aile bireylerinden hastalanan olduğunda el birliği ile yardımcı olmuşlardır. Tedavisi için bütün aile çaba sarf etmiştir.

O dönemlerde bazı yıllarda kuraklık nedeniyle kıtlıklar olmuştu. Gıda maddeleri ve hayvan yiyecekleri bulunamayan bu yıllarda sıkıntılar peygamber ailesince paylaşılmıştı. Bu kuraklık anlarında, şikâyet edilmiş, sıkıntılara el birliği ile karşı konulmuştur.

Peygamberimizin (s.a.v) çocukları birbirlerini çok severlerdi. Vakitlerini birlikte geçirirler, kendi aralarında oyunlar oynarlardı. Peygamberimiz (s.a.v), ailesinde sevinç ve neşenin hâkim olmasını isterdi. Bunun için aileyi neşelendirecek, onların hoşuna gidecek iş-

ler yapardı. Kızlarının evliliklerinde hep birlikte sevinmişler, mutlu olmuşlardır.

Konukseverlik, bir çeşit sevgi, saygı ve fedakârlık göstergesidir. Bunu en açık biçimde Efendimizin yaşantısında

görmemiz mümkündür. Peygamberimiz (s.a.v), çok misafirperver bir insandı. Ona her taraftan çok sayıda insanlar gelirdi. Gelen misafirlere bizzat kendisi hizmet ederdi.

Hız. Peygamber'in ailesine gelen misafirler hiçbir zaman yük olarak görülmemiştir. Gelen misafirlerden kimse rahatsızlık duymamıştır. Efendimiz misafir konusunda hiç ayırım yapmamıştır. Onun ailesinde, gelen misafir hangi din ve ırktan olursa olsun kendilerine ikramda bulunulmuştur. Aynı şekilde zengin, yoksul, dul, öksüz ve yetim bütün gelenler misafir edilmişlerdir. O, sık sık kimse-siz ve yoksulları evine davet eder yemek yedirirdi. Aynı şekilde evde yapılan yemeklerden muhtaçlara göndermiştir.

Peygamberimiz (s.a.v), her zaman yardımsever davranmış ve bunu bütün Müslümanlara tavsiye etmiştir. Kendisinden nakledilen bir hadis şöyledir: *“Allah'a ve âhiret gününe inanan, misafirlerine ikram etsin.”*²¹

Bir gün, peygamberimizin (s.a.v) kapısına bir ihtiyaç sahibi geldi. O anda evde ona verecek bir şey yoktu. Komşularından yarım ölçek buğday ödünç aldı ve ihtiyaç sahibine verdi. Bir defasında bir alacaklı, alacağını istemeye gelince, Efendimiz eşine şöyle dedi: “Ona bir ölçek buğday veriniz. Yarısı borcumuz için, diğer yarısı ise bizim ikramımız olsun.”²

Efendimiz insanların en cömerdiydi. Kendisinden bir şey isteyen hiç kimseyi boş çevirmemiştir. Bir gün peygamberimize, bir parça kumaş hediye edilmişti. Buna ihtiyacı da vardı. Yanına oturanlardan biri “Bu ne iyi kumaş.” deyince, peygamberimiz (s.a.v), kumaşı ona bıraktı.³

Efendimizin ailesinde israf yapmamaya özen gösterilirdi. Çünkü israf gereksiz yere harcamak, saçıp savurmaktır; bu nedenle Allah tarafından yasaklanmıştır. Allah’ın verdiği nimetlerden ihtiyacı kadar faydalanmak gerekir. Peygamberimize göre, hangi konu olursa olsun, sınırı aşmak, ölçüsüz hareket etmek israftır. Yüce Allah da, “*Yiyiniz, içiniz, israf etmeyiniz.*”⁴ buyurarak israfı yasaklamıştır.

Efendimiz çok sade bir hayat sürdürmüştür. O, gençliğinde ve Hz. Hatice ile evlendikten sonra, ticaret yapmış ve varlıklı bir aile hâline gelmiştir. Buna rağmen o hiçbir zaman sade yaşantısını terk etmemiştir. Onun kıyafetleri, sade ve gösteriştan

uzaktı. Ev eşyaları konusunda da israftan sakınırdı. Onun evine, ihtiyaç olmayacak eşyalar satın alınmaz, ihtiyaç olan eşyalar kullanılırdı. Yiyecekler konusunda da israftan sakınılırdı. Evdeki ekmek artıkları atılmaz, mutlaka değerlendirilirdi. Yemekler israf edilmez, sofrada fazla çeşit bulundurulmazdı. Kızı Fatma’nın düğünü

rında bile olsan, normal bir miktarın üzerinde su kullanmanın israf olur.” buyurur.

Aile ve akrabamızdan sonra bize en yakın olanlar komşularımızdır. Efendimizin ailesinde komşuluk ilişkilerine önem verilirdi. Onlar, komşularına karşı nâzik ve kibar davranmışlardır. Komşularla ilişkilerde

çok sade olmuş, lüks ve israftan kaçınılmıştır.

Bir gün peygamberimiz (s.a.v), sahâbilerden birinin abdest alırken suyu israf ettiğini görür. “*Bu israf nedir?*” diye sorar. Bunun üzerine sahâbî, “*Abdestte israf olur mu?*” diye karşılık verir. Peygamberimiz: “*Evet, akan bir nehrin kena-*

daima saygılı olmuşlar, karşılaştıklarında hâl ve hatırlarını sormuşlardır. Evde yaptıkları yemeklerden komşulara da göndermişlerdir. İnsanlara yardım etmede önceliği komşulara vermişlerdir.

Peygamberimiz (s.a.v), komşu hakları ile ilgili olarak şu uyarıda bulunmuştur: “*Allah’a*

ve âhiret gününe inanan komşusuna eziyet etmesin.”⁵ Komşuya eziyet etmemek yeterli değildir, iyilik etmek de önemlidir. Peygamberimiz (s.a.v), “Allah’a ve âhiret gününe inanan, komşusuna iyilik etsin.”⁶ buyurmuştur.

Komşularımıza karşı görevlerimiz; iyilik yapmak, onları incitmemek veya zarar vermemektir. Komşuların birbirlerine karşı ilişkilerinin nasıl olması gerektiğini soranlara Peygamberimiz (s.a.v), “Has-talanınca geçmiş olsun ziyareti yap, ölüsü olunca cenazesi-ne git, borç isterse ver, ihtiyaç içindeyse gider, mutluluklarını paylaş, acılarında tesellî et, izni olmadan binanı onunkin-den fazla yükseltme, onu rahatsız etme, bir meyve aldığın-da ona da ver. Vermiyorsan onu gizli al ve özendirmemek için çocuklarının onu açığa çıkarmasına izin verme.”⁷ tavsiyelerinde bulunmuştur.

Bir defasında, eşi Hz. Ayşe, peygamberimize gelerek, “İki komşum ve bir hediyem var. Hediyeyi hangisine vereyim?” diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v), “Kapısı daha yakın olana ver.”⁸ buyurdu.

Öksüzler ve yoksullar korunmaya, gözetilmeye muhtaç insanlardır. Peygamberimiz (s.a.v), her zaman etrafındaki yoksul insanlarla, yetim çocuklarla ilgilenmiş, onlara yardım etmiş ve onları koruyup gözetmeyi tavsiye etmiştir. Öksüzlerin yalnız kendilerini değil,

onlara ait malları da korumak gerekir. Bununla ilgili Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyrulur: “Er-genlik çağına erişinceye kadar yetimin malına yaklaşmayın.”⁹

Peygamberimiz (s.a.v), nerede bir öksüz görse, yanına gider, saçlarını okşar ve onu severdi. Hatta bir gün, ağlayan bir öksüz çocuğa rastlamış, onu

en güzel örneğini, ünlü sahâbî Enes bin Malik’e karşı davranışlarında görüyoruz. Küçük Enes, on yaşındayken peygamberimizin (s.a.v) evinde kalmaya başladı ve vefatına kadar ona hizmet etti. Peygamberimiz (s.a.v), Enes’e her zaman çok iyi davranmıştır. Aynı şekilde diğer aile bireylerinin de ona iyi davranmalarını istedi. Bir defasında, bir hatasından dolayı

“Efendimiz çok sade bir hayat sürdürmüştür. O, gençliğinde ve Hz. Hatice ile evlendikten sonra, ticaret yapmış ve varlıklı bir aile hâline gelmiştir. Buna rağmen o hiçbir zaman sade yaşantısını terk etmemiştir. Onun kıyafetleri, sade ve gösterişten uzaktı.”

evine götürerek yemek yedirmiş ve üstünü temizlemiştir. Daha sonra da bu çocuğu evlat edinmiştir.¹⁰

Hz. Peygamber’in ailesinde öksüz ve yoksullar en iyi şekilde karşılanırdı. Zekât ve sadaka verirken bunların onurlarını kırmamaya özen gösterilmiştir. Evlerine konuk çağırıldıklarında, aralarında mutlaka yoksullar bulunmuştur. Bu konuda o şöyle buyurmuştur: “Müslümanların evleri arasında en iyi ev, içinde kendisine iyi davranılan öksüz bulunan evdir. En kötüsü de içinde öksüz bulunup da kendisine kötü davranılan evdir.”¹¹

Peygamberimizin (s.a.v), öksüzlere karşı davranışının

Enes’i uyarmak isteyen eşine, “Bırakın çocuğu.” diyerek müdahale etmiştir.¹²

Peygamberimizin (s.a.v) ailesinde çocuklarına, torunlarına, hanımlarına karşı güzel davranışları bizlere de örnek olmalıdır.

Dipnot

*. Prof. Dr.

- 1 Buhârî, Edep, s. 31.
- 2 Afzalur Rahman, Hz. Muhammed Sallallahu Aleyhi Vessellem (Sîret Ansiklopedisi), c.3, s.257.
- 3 Diyanet İslâm İlmihâli, s.540.
- 4 7/A'râf, 31.
- 5 Diyanet, İslâm İlmihâli, s.484.
- 6 Diyanet, İslâm İlmihâli, s.485.
- 7 Afzalur Rahman, Hz. Muhammed Sallallahu Aleyhi Vessellem (Sîret Ansiklopedisi), c.3, s.242.
- 8 Buhârî, Edep, s.32.
- 9 6/En'am, 152.
- 10 Peygamberimiz Çocuklarla, D.İ.B. Yayınları, s.5-11.
- 11 İbn Mâce, Sünen, c.1, s.251.
- 12 Buhârî, Sahihî Buhârî ve Tercümesi, c.3, s.195.